

1944, október 13. [Banská Bystrica.] — Zpráva styčného a zpravodajského dôstojníka mjr. J. Krátkeho o rozhovore veliteľa 1. čs. armády gen. R. Viesta s mjr. Sehmerom z britskej zpravodajskej služby vo veci maďarských vojakov, ktorí eventuálne prejdú na povstalecké územie Slovenska, zaslané rádiotelegraficky hlavnému veliteľovi gen. S. Ingrovi v Londýne.

VI 1012108/44¹

Mjr. Sehmer (anglická mise)² požádal dnes gen. Viesta o odpoveď na tyto otázky:

1. Jak bude zacházeno s maďarskými vojáky, kteří přejdou na území ČSR a vzdají se.

2. Zda bude dodržena ženevská konvence pro tyto přeběhlíky.

3. Zda by mohly maďarské jednotky, které přeběhnou, pod čs. vedením na Slovensku pokračovat v boji proti Němcům.

Odpověď gen. Viesta po poradě se SNR zněla:

ad 1. Jako s válečnými zajatci.

ad 2. Ano.

ad 3. Odpověď zdejších politických a vojenských činitelů je negativní. Definitivně rozhodne čs. vláda v Londýně po poradě se Spojenci.

Gen. Viest informuje styčného dôstojníka od maršála Koněva o této akci britské zpravodajské služby v Maďarsku.

Sdělte Vaši odpověď.³

Zdena.

VHA Praha. Západ I, HV Londýn, 9/3/4. Záznam dešifrovanej došej depeše. Strojopisný priepis.

¹ Záznam má nadpis „Zpráva ze dne 13. října 1944“.

² V Píkovom materiáli je uložený záznam depeše jedného z Píkových zpravodajcov — Bukového — z 10. 10. 1944, ktorý znie:

„Hlásím, že při velitelství čs. armády na Slovensku není anglická vojenská mise. Mjr. Sehmer (chybne Schaner — V.P.), který se vydával náčelníkem voj. mise, má jiný speciální úkol pro Maďarsko.“ (SÚA Praha, E 22-12-14/358. Záznam dešifrovanej došej depeše. Strojopisný priepis.)

³ Ingrova odpoveď zněla: „Gen. Viest: K Vaši depeši — viz VI 1012108/44 — k bodu 3: Otázka použití maďarských vojsk v boji proti Německu bude rozhodnuta velkými mocnostmi. My dávame přednost tomu, aby jich bylo použito mimo naše území a mimo svazek naší armády (názor vlády a presidenta). Ingr.“ (VHA Praha, Západ I, HV Londýn, 9/3/4. Nešifrovaný záznam odoslanej depeše. Rkp. poznámka „Odesláno 12. 10. 44“. — Fotokópia odpisu tohto záznamu je datovaná 16. 10. 1944 — SÚA Praha, b S 40-3/17, zprávy odoslané Vítovi a Leyovi.)

V súvislosti s udalosťami v Maďarsku po 15. októbri 1944 došlo k výmene týchto zpráv medzi Slovenskom a Londýnom: 15. 10. 1944: „Maďarské vojenské a bezpečnostné jednotky bez zbraní a výstroja utekajú na naše územie slovenské. Vyzvite Maďarov v rozhlase ihneď (v našom i maďarskom), aby bojovali na vlastnom území. Len pri nutnom ústupe môžu vyzbrojené jednotky ustúpiť sem. Inak sú nám nevítanou príťažou. Gama.“ (SÚA Praha, PMR-L, sign. Slov. nár. rada. „Vít.“ Odpis. Strojopisný priepis.)

Odpoveď z 18. 10. 1944 z čs. ministerstva zahr. vecí:

„K Vašej žiadosti, aby sme vyzvali Maďarov, aby ustupovali k Váhu len v nutnom prípade a so zbraňami, zdeľujeme, že takú výzvu nemôžeme uskutočniť bez dohody so Spojencami, hlavne Rusmi. Prejednávaj na mieste s Konevovým zástupcom a daj presný text výzvy, ktorý by Londýn a Moskva slovensky a maďarsky súčasne vysielali. Ripka.“ (SÚA Praha, b S 40-3/112. Zprávy odoslané Otovi. Fotokópia strojopisného odpisu.)

18. 10. 1944 prišla od Viesta zpráva, že maďarský veliteľ posádky v Jelšave požiadal čs. veliteľa v Revúcej, aby čs. jednotky vzali do ochrany Jelšavu. Rokovanie stroskotalo na požiadavke, aby maďarská posádka zložila a odovzdala zbrane. Viest upozornil na spoľahlivé zprávy o tom, že maďarské posádky vystriedali na hraniciach Nemci. (SÚA Praha, PMR-L, sign. Slov. nár. rada. „Vít“. Odpis. Strojopisný priepis.)